

BBC

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
سال چهارم، شماره اول، زمستان ۱۳۹۴

راهبرد شبکه بی بی سی با تأکید بر مسئله حجاب

منیره اخوان

دولت انگلیس دیپلماسی رسانه‌ای خود را از طریق سرویس جهانی بی‌بی‌سی برای جذب مخاطب و هدایت افکار عمومی جهان در راستای منافع غرب (بریتانیا) با جدیت پیگیری می‌کند؛ به خصوص شبکه بی‌بی‌سی فارسی که در شکل‌دهی به تحولات ایران نقش مهم و ویژه‌ای بازی کرده و اغلب در تضاد با اصول و سیاست‌های کشور هدف به برنامه‌سازی می‌پردازد.

با توجه به اهمیت جذب مخاطب که توسط بی‌بی‌سی صورت گرفته و در این عرصه این شبکه موضوع حجاب را مورد هجوم قرار داده است، این مقاله سعی دارد به تحلیل اهداف و راهبردهای شبکه بی‌بی‌سی با محوریت موضوع حجاب بپردازد.

چکیده:

انقلاب اطلاعات، رشد سریع تکنولوژی‌های ارتباطی و ظهور رسانه‌ها این حقیقت را آشکار نمود که شکل نوینی از دیپلماسی با استفاده از رسانه‌های ارتباط جمعی وارد عرصه معادلات بین‌المللی شده است و تحولات بی‌بدیلی را در عرصه داخلی و خارجی کشورها رقم می‌زند. این دیپلماسی نوین که "دیپلماسی رسانه‌ای" خوانده می‌شود، به عنوان یکی از شاخه‌های اصلی فعالیت‌های دستگاه دیپلماسی و سیاست خارجی، بخش قابل توجهی از دیپلماسی عمومی کشورهای به ویژه قدرتمند جهانی را به خود اختصاص داده است.

دولت بریتانیا که نقش فعالی در عرصه دیپلماسی رسانه‌ای داشته است، با تأسیس شبکه بی‌بی‌سی جهانی به دنبال نقش‌آفرینی عمده‌ای در محیط بین‌المللی است و در این میان نقش عمده‌ای نیز در شکل‌دهی به تحولات سیاسی - اجتماعی ایران (روی کار آوردن رضا شاه، کودتای ۲۸ مرداد، فتنه ۸۸ و...) از زمان تأسیس تاکنون ایفا کرده است.

شایان ذکر است، تلویزیون بی‌بی‌سی فارسی هم، چند ماه پیش از انتخابات دهم ریاست جمهوری سال (۱۳۸۸)، فعالیت خود را (با هدف تأثیرگذاری بر رویدادهای داخلی ایران) آغاز کرد و از همان ابتدا بر این موضوع متمرکز شد. (مرادی، ۱۳۹۲: ۵)

با توجه به این‌که امروزه افکار عمومی مردم ایران، با شدت و ضعف‌هایی تحت تأثیر پیام‌های مغرضانه این شبکه قرار می‌گیرد، بی‌بی‌سی فارسی توانسته مخاطب خود را در جامعه ایرانی شناسایی کند و با جذب افراد مخالف و ناخرسند و نیز افراد منفعل و مردد، آنها را در معرض القائات و عملیات جهت‌دار قرار دهد و از این طریق تغییرات لازم را در بافت فرهنگی و هویتی و ساختار سیاسی به وجود آورد. (کمالی، ۱۳۸۹: ۱۸)

بنابراین نیاز به تحلیل و واکاری اخبار بی‌بی‌سی فارسی با هدف انجام اقدام موثر در برابر این شبکه احساس میشود. این مقاله با استفاده از روش تبیینی - تحلیلی سعی دارد به این سوال پاسخ دهد که شبکه بی‌بی‌سی فارسی چه اهدافی را در ایران دنبال می‌کند و چگونه بر مسئله حجاب تأثیر می‌گذارد؟ فرضیه مقاله این است که دیپلماسی رسانه‌ای انگلیس به‌ویژه سرویس بی‌بی‌سی فارسی، سیاست مشروعیت‌زدایی از نظام جمهوری اسلامی ایران با هدف براندازی نرم، از طریق عملیات جنگ روانی با تأثیرگذاری بر افکار عمومی مردم ایران را پیگیری می‌کند و از طرق مختلف به ترویج بی‌حجابی و مخدوش کردن مسئله حجاب در ایران می‌پردازد.

چارچوب نظری

مدل پروپاگاندا

مدل پروپاگاندا به دنبال توصیف رفتار رسانه از طریق بررسی فشارهای نهادی در جهت تأثیرگذاری بر محتوای اخبار در یک سیستم هدایت شده انتفاعی است. این مدل پیش‌بینی می‌کند، رسانه‌های خبری بطور مداوم محتوای خبری را در خدمت منافع قدرت تأسیس کننده تولید می‌کنند. این مدل برای اولین بار توسط ادوارد هرمان و نوام چامسکی در کتاب تولید رضایت، اقتصاد سیاسی رسانه‌های جمعی

سال (۱۹۸۸) مطرح می‌شود و استدلال می‌کنند "مواد خام اخبار" از پنج فیلتر عبور می‌کند و در نهایت این فیلترها به اخباری که مخاطبان دریافت می‌کنند شکل می‌دهند. این فیلترها تعیین می‌کنند که چه حوادثی مهم تلقی می‌شوند، چگونه پوشش داده شوند، چه جایگاهی در رسانه دارند، و چه مقدار از این اخبار را (مخاطبان) دریافت می‌کنند (<http://beautifultrouble.org>).

در این مدل تجزیه و تحلیل، پنج متغیر علی که بیشترین تأثیر بر تولید اخبار دارند، شناسایی می‌شوند که الگوهای علت و ملولی آن باتوجه به منافع نخبگان وبسترهای شکل‌گیری و سایر شرایط متفاوت است. (هرمان و چامسکی اگرچه این فیلترها را مختص به رسانه‌های آمریکا می‌دانند اما گفته‌اند این پنج فیلتر برای رسانه‌های دیگر هم صدق می‌کند). (Pedro, 2011, 1908)

اولین فیلتر: مالکیت رسانه‌های جمعی

رسانه‌های بزرگ در دستان نخبگان محدودی هستند و کانال‌های مهم خبری، روزنامه‌ها و سایر ابزارهای رسانه‌های جمعی بخشی از شرکت‌ها و بنگاه‌های بزرگ تلقی می‌شوند. بنابراین ارائه اطلاعات به عموم مردم بر طبق منافع این سازمان‌ها شکل می‌گیرد، در این فرآیند برای به حداکثر رساندن سود، بخشی از موضوعات خبری حذف می‌شوند و رسانه‌ها تبدیل به ابزاری در جهت منافع دولت‌ها می‌شود. (<http://communicationtheory.org>)

دومین فیلتر: منابع مالی

دومین فیلتر منابع مالی است در مورد رادیو و تلویزیون‌های تجاری بسیار واضح است که تمام بودجه برای عملیات این رسانه‌ها از دیگر شرکت‌ها و از طریق تبلیغات تأمین می‌شود. (Rai, ۲۰۱۱) در تمام رسانه‌ها رقابت بی‌بدیلی برای جذب سفارش دهندگان آگهی وجود دارد و در واقع محصولات این روزنامه‌ها باید قشری از خوانندگان ثروتمند باشند - که این افراد از طرف دیگر طبقه تحصیل کرده و تصمیم‌گیرنده جامعه نیز هستند - که این روزنامه‌ها را می‌خوانند. از طرف دیگر ارباب رجوع‌های واقعی که این روزنامه‌ها به آنها خدمات ارائه می‌کنند بنگاه‌های تجاری‌ای هستند که به این روزنامه‌ها پول می‌دهند تا محصولاتشان تبلیغ شود. بر اساس این استدلال، اخباری که با «روحیه خریداری» آنها تعارض ایجاد می‌کند، به حاشیه رانده شده یا حذف خواهد شد؛ ضمن اینکه اطلاعاتی که تصویری از جهان ارائه دهند که با منافع سفارش دهندگان تبلیغات در تضاد باشد، نیز به همین سرنوشت دچار خواهد شد. (www.academia.edu)

سومین فیلتر: یافتن منابع

سومین فیلتر یافتن منابع است، رسانه‌ها به یک جریان ثابت و قابل اعتماد از مواد خام اخبار نیاز دارند و دولت و بنگاه‌های بزرگ منابع معتبر و قابل تشخیص مواد خام هستند. (Rai, ۲۰۱۱) این موضوع اشاره دارد به مواد خام اخبار که باید به طور مداوم (با فشار و تحمیل) به تولیدات رسانه‌های جمعی خورنده میشود به منظور اینکه این مواد خام از منابع معتبر و اهمیت ملی برخوردار باشند، توجه این رسانه‌ها به دولت و شرکت‌های بزرگ کسب و کار و بخش نظامی جلب می‌شود. با توجه به این که اطلاعات و اخبار رسانه‌ها از این منابع سرچشمه می‌گیرد، این احتمال کم است دیدگاه مواد خام از دیدگاه این موسسات منحرف شود. (<http://besser.tsoa.nyu.edu>)

چهارمین فیلتر: رگبار انتقادات

چهارمین فیلتر، «رگبار انتقاد» نامیده می‌شود. این فیلتر عبارت است از پاسخ‌های منفی‌ای که به اظهارات مطرح شده در رسانه‌ها یا در برنامه‌های تلویزیونی و رادیویی داده می‌شود. این پاسخ‌ها می‌توانند در قالب نامه، بیانیه و سایر اقداماتی باشند که هدف آن‌ها تهدید، ارباب و یا تنبیه است. اصطلاح رگبارهای انتقادی به تلاش‌هایی اشاره می‌کند که برای اعتبارزدایی از سازمان‌ها یا افرادی که مفروضه‌های حفظ کننده قدرت را به چالش می‌کشند، انجام می‌شوند. بر خلاف سه مکانیسم فیلتر قبلی که بر اساس تحلیل وضعیت بازار اعمال می‌شوند، رگبار انتقادی تلاش‌هایی هماهنگ برای مدیریت اطلاعاتی است که عموم مردم دریافت می‌کنند. (www.academia.edu)

پنجمین فیلتر: ضد کمونیس

آخرین فیلتر ضد کمونیس است که بعدها به عنوان ضد تروریسم مطرح شد. این فیلتر با مفهوم ساده ایدئولوژی غالب مطرح می‌شود. هرمان وچامسکی گفته‌اند: این ایدئولوژی به بسیج کردن مردم علیه یک دشمن کمک می‌کند و چون مفهوم مبهمی است از آن می‌توان علیه هر عنصری که از سیاست‌های تهدید تلقی شده حمایت می‌کند و یا با کشورها کمونیس و رادیکالیسم همراهی می‌کند استفاده می‌شود. همچنین این دیدگاه بدنبال کشف چگونگی استقرار ترس (یا دشمن) در گفتمان رسانه‌ای است. وچامسکی در این باره توضیح می‌دهد که رسانه‌ها ممکن است ترس، تولید کنند یا مسیر ترس‌های موجود را بسته به زمینه‌های خاص تغییر دهند که این امر به لحاظ ایدئولوژیکی در جهت منافع قدرت خاصی صورت می‌گیرد. (Klaehn ۴۵-۴۶, ۲۰۰۹)

تحلیل بی‌بی‌سی بر اساس مدل پروپاگاندا

با توجه به مدل ارائه شده، می‌توان بی‌بی‌سی را این‌گونه تحلیل کرد، بی‌بی‌سی توسط یک شورای حکام اداره می‌شود، دوازده نفری که توسط ملکه و به سفارش دولت انتخاب می‌شوند. این هیئت امنای محدود، از استقلال بی‌بی‌سی حفاظت می‌کند، تنظیم اهدافش و بر عملکرد آن نظارت می‌کند و مدیران اصلی بی‌بی‌سی همراه با کمیته اجرایی‌شان و با او کمیته اجرایی، (متشکل از مدیران شانزده بخش دپارتمان بی‌بی‌سی) را منصوب می‌کنند. در اکثر موارد، اعضای هیئت مدیره از نخبگان محدود جامعه هستند که روابط نزدیکی با دولت و بنگاه‌های تجاری بزرگ دارند با توجه به پیشینه و منافع این اعضا، دور از واقعیت است که آن‌ها بخواهند بی‌بی‌سی را در جهت ایجاد چالش جدی برای منافع دولت و... تشویق کنند. (Doherty, ۲۰۰۵)

همچنین بودجه سالیانه بی‌بی‌سی بالغ بر ۴ میلیارد و ۳۰۰ میلیون پوند است. بودجه تمامی بخش‌های (غیر از بخش جهانی بی‌بی‌سی) از هزینه ماهیانه‌ای که هریک از خانواده‌های صاحب تلویزیون در بریتانیا باید بپردازند، تأمین می‌شود. بودجه بخش جهانی نیز توسط وزارت امور خارجه بریتانیا پرداخت می‌شود. (نوری، ۱۳۹۰: ۵۶)

هزینه مجوز بی‌بی‌سی در اختیار دولت است و هر ده سال تجدید می‌شود و این امر ابزاری قدرتمند برای تحت کنترل گرفتن آن برای دولت بوجود آورده است. دولت این آزادی را دارد که با کاهش

یا متوقف کردن هزینه مجوز در نتیجه تحمیل چشمگیر بودجه بی‌بی‌سی بر مواضع آن تأثیر بگذارد. بی‌بی‌سی نیز در پاسخ به این تهدیدات و محدودیت‌ها به صورت دوره‌ای اصلاحات رادیکالی را انجام می‌دهند، در نتیجه تمایلی که بی‌بی‌سی برای نگه داشتن دولت در کنار خود دارد موجب یک فرهنگ فراگیر خودسانسوری می‌شود. بی‌بی‌سی اغلب مبالغه می‌کند که سرمایه‌اش از طریق بینندگانش تأمین می‌شود و از سرمایه‌گذاری‌های ضروری بی‌نیاز است؛ اما در حقیقت با توجه به کنترل شدید شرکت‌ها و محدودیت‌های مالی اعمال شده بر روی آن توسط دولت، به این معنی است که در واقع میل به محافظت از خود، انگیزه کمی برای به چالش کشیدن دولت و منافع آن توسط بی‌بی‌سی وجود دارد و در نهایت، گفتمان ضد تروریسم همانند گفتمان ضد کمونیسم یک تصویر تحریف شده رادیکالی از جهان ارائه می‌دهند. دولت‌های آمریکا و انگلیس به عنوان مراجع آزادی و عدالت در مبارزه با آنچه بوش آن را محور شرارت توصیف می‌کند (مانند القاعده و جمهوری اسلامی ایران در حال حاضر، شوروی در گذشته) موضوعاتی را طراحی می‌کنند. بی‌بی‌سی معمولاً اقدامات تروریستی را به عنوان وقایع مجزا از تمام زمینه‌های تاریخی و اجتماعی و سیاسی‌اش ارائه می‌دهد و حتی در بررسی این اقدامات به جعل دلایل آن‌ها می‌پردازد. (Doherty, 2005)

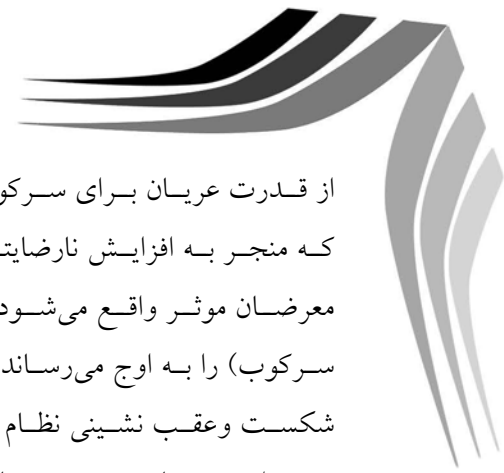
بنابراین بر اساس این مدل، بی‌بی‌سی در ارائه اخبار، گزارش‌ها و تحلیل‌های خود مستقل و بی‌طرفانه عمل نمی‌کند. این شبکه با ارائه اطلاعات جهت‌دار برای تأثیرگذاری بر عقاید و افکار عمومی در جهت سیاست خارجی دولت بریتانیا گام برمی‌دارد و بدنبال تأمین منافع این کشور در سطح جهانی است. به طور کلی، دیپلماسی رسانه‌ای به دو صورت تحقق می‌یابد: در شیوه اول دولت‌ها به تأسیس رسانه‌های ویژه دیپلماسی اقدام کرده و رسانه‌های موجود را به اقداماتی در جهت سیاست‌های خارجی خود موظف می‌کنند. شیوه دوم، همگامی و همراهی رسانه‌ها با اهداف و سیاست خارجی کشورها است. به نظر می‌رسد که رویکرد بی‌بی‌سی از شیوه دوم بهره می‌گیرد. در این شیوه هر چند که به ظاهر این رسانه دستور خاصی از دولت انگلیس دریافت نمی‌کند؛ اما به علت بلوغ حرفه‌ای در جهت سیاست‌های کلان نظام دولت انگلیس در سطح جهان عمل می‌کند. (محمد خانی ملکوه، ۱۳۹۰: ۵۳)

وزارت خارجه‌ی بریتانیا نام "سرویس جهانی بی‌بی‌سی" را در میان چهار محور اساسی دیپلماسی عمومی این کشور قرار داده است. این روش هزینه‌ی اجرای تصمیمات و پیگیری منافع در مقصد را به حداقل می‌رساند و سد مقاومت‌ها در برابر "دیگران" یا "بیگانگان" را می‌شکند. در این میان، رسانه‌هایی که مخاطبانی بیرون از مرزهای جغرافیایی یک کشور دارند، بیشترین کمک را به پیشبرد منافع ملی خواهند داشت. (غفوری، ۱۳۸۸)

اهداف بی‌بی‌سی فارسی در ایران

- مشروعیت‌زدایی

مشروعیت‌زدایی، کلیدی‌ترین زمینه برای تزلزل هویتی یک نظام است؛ چراکه نظام سرمایه اجتماعی خود را از دست داده و حاکمیت وجه اقتدار خود را لرزان می‌یابد. لذا، رویکرد نظام برای بقای حفظ و کنترل اعتراضات ناشی از نامشروع‌انگاری نظام ضرورتاً رو به استفاده عریان از زور می‌آورد یا در برابر موج اعتراض‌ها به راحتی کنار می‌رود. اگر نظام عقب نشینی کند فبهاالمراد؛ اما در صورت استفاده

از قدرت عریان برای سرکوب معترضان و معارضان، موضوعی به نام نقض حقوق بشر مطرح می‌شود که منجر به افزایش نارضایتی می‌شود و دامنه اعتراض را گسترش داده و همچنین در تبدیل معترضان به معرضان موثر واقع می‌شود. این تأثیر متقابل بطور فزاینده‌ای، دو سوی ماجرا (افزایش نارضایتی‌ها و سرکوب) را به اوج می‌رساند که در صورت پایداری معترضان می‌تواند منجر به زمینه‌سازی انقلاب دیگر، شکست و عقب نشینی نظام بر اثر تشدید بحران شود.

در این میان بی‌بی‌سی فارسی برای مشروعیت‌زدایی دو مفهوم کلیدی ناکارآمدی و جنگ قدرت را جهت فرسایش سرمایه اجتماعی، شاه بیت تاکتیک‌های خود قرار داده است. از سوی دیگر بی‌بی‌سی برای تسریع انتقال به دامنه نقض حقوق بشر و افتادن در سیر فزاینده‌ی متقابل نارضایتی‌ها و سرکوبگری، موضوع نقض حقوق بشر را هم سرفصل تاکتیک دیگر خود ذیل راهبرد مشروعیت‌زدایی قرار داد. (زابلی زاده، ۱۳۹۰)

محورهای جریان سازی مشروعیت‌زدایی

۱- القای ناکارآمدی دولت ایران و پیامدهای آن

بی‌بی‌سی فارسی با القای موفق نبودن نظام جمهوری اسلامی ایران و انعکاس اخبار منفی و مایوس کننده از وقایع داخلی و خارجی جمهوری اسلامی، عدم توانایی مدیران نظام و دولت در مدیریت این وقایع، سردرگمی مسولان در مواجهه با مشکلات اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی کشور، تصمیم‌های ناپخته و نسنجیده در عرصه‌های مذکور، شکست جمهوری اسلامی در استقرار امنیت داخلی و حفظ تمامیت ارضی خود، اختلاف‌های متعدد بین مسولان و پیامدهای مدیریتی آن بر کشور، هزینه‌هایی که مردم به دلیل این ناکارآمدی متحمل می‌شوند، حاکم نبودن عقلانیت بر اندیشه، منش و رفتار حاکمان جمهوری اسلامی، تضاد طبقاتی گسترده بین فقیر و غنی، انحراف کارویژه‌های اعلامی و اجرایی دولت از قانون اساسی و رویه‌های مذکور ۳۱ سال گذشته، مهم‌ترین موضوع‌ها و کلیدواژه‌های القای ناکارآمدی جمهوری اسلامی ایران به شمار می‌رود.

۲- القای نقض حقوق بشر و آزادی‌های مدنی در ایران

با روی کار آمدن نظام جمهوری اسلامی، یکی از پرونده‌های همیشه مفتوح علیه ایران اسلامی، ادعای نقض حقوق بشر در کشور ماست. بی‌بی‌سی فارسی نیز در جایگاه یکی از بلندگویان و مروجان گفتمان لیبرال-دموکراسی درباره نهادینه کردن این ادعا در افکار عمومی داخلی و بین‌المللی موثر بوده است.

۳- تضعیف گفتمان مذهب

نظر به اتصال قلمرو مادی و معنوی در آموزه‌های اسلام، به نحوی که در هر نماد و کنش دنیوی، شاخصه‌هایی مذهبی با غایت‌های الهی نیز به چشم می‌خورد، تفکر لیبرالیسم در چند دهه اخیر و بویژه برای مقابله با نظام‌های سیاسی، اجتماعی که در صدد احیا و مدیریت گفتمان مذهب هستند، عمده تلاش خود را متمرکز بر مسئله "عرفی سازی" کرده تا این اتصال را در جوامع مذهبی و به ویژه اسلامی در هم بشکند. به این معنا که مفاهیمی چون: معناگرایی، رابطه، عشق، پرستش... را از محتوای معنوی و الهی آن خالی کرده و صبغه‌ای کاملاً استحال شده و دنیوی به آن می‌بخشد. این رسانه برای ترویج سکولاریسم

به تبع آن تضعیف کارویژه‌های حقیقی مذهب، ایام ملی ایران و بین‌المللی را دست مایه قرار داده و گفتمان‌های اینترناسیونالیسم و ناسیونالیسم را به عنوان بدیل‌هایی برای گفتمان مذهب معرفی می‌کرد.

۴- تحریک قومیت‌ها و اقلیت‌های مذهبی و زبانی

با توجه به تعدد و تنوع شکافهای قومی، مذهبی و زبانی در داخل مرزهای جمهوری اسلامی و وجود اقلیتهای متعدد قومی، مذهبی و زبانی، این مسئله دستاویزی برای شبکه تلویزیونی بیبسی فارسی برای تشدید و فعال سازی شکافهای مذکور و برانگیختن احساسات قومی شد. در واقع بیبسی به القای این ذهنیت (بویژه در ذهنیت اعضای متعلق به این اقلیتهای) برآمد که حکومت مرکزی حقوق مسلم آنها را سلب کرده و درصدد محدودسازی و در مواقع ضروری "آسیمپله کردن" آنهاست. این رسانه به صورت هنرمندانه با انفکاک زندگی، اخبار و هر آنچه در میان اقلیتهای قومی، مذهبی و زبانی منطقه خاورمیانه در جریان دارد، درصدد علقه‌های مشترک اقلیتهای موجود در کشورهای همسایه برآمده و آنان را به شورش علیه حکومت مرکزی و حتی احیاناً جدایی طلبی تشویق می‌کند. (مجیدی، نوری زاده، ۱۳۹۰: ۲۰۱)

۵- انتخابات ریاست جمهوری خرداد ۱۳۸۸

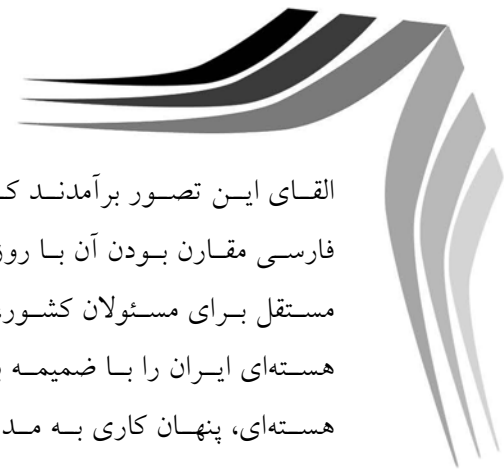
انتخابات ریاست جمهوری خرداد ۱۳۸۸ در ایران یکی از مهم‌ترین محمل‌های خبری بی‌بی‌سی فارسی برای جریان سازی مد نظر خویش بوده است. بی‌بی‌سی با توجه و تمرکز بر تحرکات معترضان به نتایج انتخابات ریاست جمهوری، فضا سازی و حاشیه‌سازی رسانه‌ای در خصوص تحولات جاری ایران، مصاحبه‌های مکرر با کارشناسان و برخی فعالان سیاسی ایران، بزرگنمایی تجمع و راهپیمایی مخالفان، پیوند زدن اعتراضات ایرانیان خارج از کشور با اعتراضات داخلی که اساساً ماهیتی متفاوت دارند و متهم کردن ایران به عدم پایبندی به دموکراسی و با القای ادعای جناحی عمل کردن صدا و سیما در راستای اعتبارزدایی از آن، اعتراف به حضور گسترده مردم در پای صندوق‌های رأی به منظور بهره‌برداری‌های بعدی، القای دخالت بسیج و سپاه در انتخابات و برجسته سازی آن، القای اینکه آمریکا با احتیاط نتایج را دنبال می‌کند، ایجاد شبهه و تقلب در نحوه شمارش آراء، تبدیل جشن شادی انتخابات به جشنواره سوگ، القای سکوت نکردن کاندیداهای رقیب در برابر تقلب، القای تهدید آمیز بودن پیام رهبری، القای امنیتی شدن فضای شهر تهران، القای بهت و حیرت مردم از نتیجه آراء، عادی جلوه دادن تقلب در انتخابات ایران، القای حمایت تمامی قومیت‌ها و شهرها از آقای موسوی و القای ناکارآمدی و جانبدار بودن نهادهای داوری کننده، به راهبری و مساعدت اغتشاش گران و به تصویرکشیدن چهره به ظاهر تخریب شده انقلاب ایران اسلامی پرداخت. (دادسرشت تهرانی، ۱۳۹۲) این اقدامات در سه محور اصلی صورت پذیرفت:

انتخابات فرصتی برای تغییر نظام / القای تقلب در انتخابات و شورش علیه نظام / تقویت جنبش سبز

و تشدید شکاف سیاسی (مجیدی، نوری زاده، ۱۳۹۰: ۲۰۷)

۶- تهدید آمیز خواندن فعالیت‌های هسته‌ای ایران برای صلح و امنیت بین‌المللی

با توجه به نقش منطقه‌ای و بین‌المللی جمهوری اسلامی و فعال‌تر شدن آن در سال‌های دهه سوم پس از انقلاب برخلاف تصور و میل آمریکا و متحدانش این قدرت‌های بزرگ با دست‌مایه قرار دادن سپر روزافزون قدرت بین‌المللی جمهوری اسلامی درصدد استفاده از رسانه‌هایی چون "فاکس نیوز" برای

القای این تصور برآمدند که ایران صلح و امنیت بین‌الملل را تهدید می‌کند. راه‌اندازی شبکه بی‌بی‌سی فارسی مقارن بودن آن با روزهای حساس پرونده هسته‌ای ایران، بیش از آنچه تداعی رسانه‌ای حرفه‌ای و مستقل برای مسئولان کشور، ناظران داخلی و خارجی باشد، بی‌بی‌سی فارسی اخبار مربوط به پرونده هسته‌ای ایران را با ضمیمه برنامه‌ها و گزارش‌هایی مشتمل بر آنچه تلاش ایران برای دستیابی به بمب هسته‌ای، پنهان کاری به مدت ۲۰ سال و ابراز نگرانی جامعه بین‌الملل از فعالیت‌های ایران می‌خواند، در دستور کار قرار داده و در صدد سلب حمایت‌های مردمی از فعالیت‌های هسته‌ای و تضعیف شعار نمادین "انرژی هسته‌ای حق مسلم ماست" برآمده است. در واقع بی‌بی‌سی می‌کوشد با انحراف افکار عمومی داخلی و بین‌المللی به جهانیان گوشزد کند که خطر ایران جدی است و برای مقابله با این خطر اقدامات مقتضی حداقلی به سمت حداکثری (تحریم‌های مورد اجماع بین‌المللی تا مقابله نظامی) باید گرایش پیدا کند. شبکه بی‌بی‌سی همچنین با اذعان به نقش منطقه‌ای ایران این مسئله را به مخاطبان القا می‌کند که قدرت منطقه‌ای ایران نه در مسیر تحقق صلح و امنیت بین‌المللی بلکه تقویت کننده تروریسم منطقه‌ای و بین‌المللی بنیادگرایی مذهبی و ... است. (همان، ۱۳۹۰: ۲۱۳)

۷- القای جنگ قدرت در ایران و تضعیف نقش رهبری

شبکه بی‌بی‌سی به عنوان یک شبکه دولتی با نظارت دولت استعمارگر انگلیس فعالیت کرده و ایفاگر نقش اصلی سناریوی توطئه‌ای است که دولت انگلیس به قلم تحریر درآورده است و با عملکردی که در گذشته داشته، ثابت کرده است که به دور از قوانین رسانه‌ای و چارچوب بین‌المللی فعالیت کرده و به اختلاف‌افکنی بین جریان‌های مختلف سیاسی می‌پردازد. بی‌بی‌سی در پشت نقاب رسانه‌ای و مخابره اطلاعات نادرست با هدف اختلاف افکنی در ایران فعالیت می‌کند. (ایرانپور، ۱۳۹۰)

در این خصوص می‌توان طرح بحث اختلاف بین مسئولان کشور با محورهای اختلاف بین دولت/مجلس، اصول‌گرایان/اصلاح‌طلبان و اختلاف درون اصول‌گرایان اشاره کرد.

از آنجا که اساس نظام بر محور ولایت فقیه و جایگاه قدسی آن استوار است، لذا قدسیت‌زدایی و نقد بی‌حد و حصر و حتی اهانت به جایگاه و مصداق ولایت فقیه محوری مهم در فعالیت‌های بی‌بی‌سی فارسی است. (زابلی زاده، ۱۳۹۰)

مستند "خط و نشان رهبر" در ۱۷ سپتامبر ۲۰۱۱ در بی‌بی‌سی فارسی (برضد) مقام معظم رهبری پخش شد و البته واکنش‌های گسترده‌ای را در پی داشت. (Sreberny and Torfeh, 2013, 156)

با توجه به این مسئله که یکی از شگردهای معمول و مصرح در عملیات روانی، بی‌اعتبار کردن رهبران حکومت‌های مخالف انگلیس و غرب است و در این مستند، از ابتدا تا انتها بی‌بی‌سی به دنبال القای همین دروغ با استفاده از عدم آگاهی بیننده نسبت به تاریخ معاصر است. (غلامی، ۱۳۹۰)

چگونگی عملکرد شبکه بی‌بی‌سی فارسی

۱. اطلاع رسانه غیر مستقیم: بر خلاف شبکه فارسی صدای آمریکا (VOA) که پیام‌های خود را مستقیم به بیننده القا می‌کند، تهیه کنندگان و به ویژه سردبیران شبکه «بی.بی.سی» از هوشمندی و آفری برخوردارند و خبرها را به گونه‌ای طراحی می‌کنند که بیننده غیر مستقیم مورد هدف قرار گیرد.

۲. پیچیدگی در محتوا و پرهیز از رفتار کلیشه‌ای: شبکه «بی.بی.سی» تلاش می‌کند با بهره‌گیری از

کارشناسان گوناگون و حتی از درون ایران، محتوای پیام‌ها را به گونه‌ای در هم تنیده و دقیق طراحی کند که بیننده بی‌مهابا در معرض پیام‌های گوناگون قرار گیرد؛ در این راه، از روانشناسی رنگ‌ها، شیوه دقیق اجرا، تقدم و تأخر هدفمند اخبار، شیوه بدیع مصاحبه‌ها و پرهیز از اظهارنظرهای صریح و دور از هرگونه رفتار کلیشه‌ای مرسوم بهره می‌گیرد.

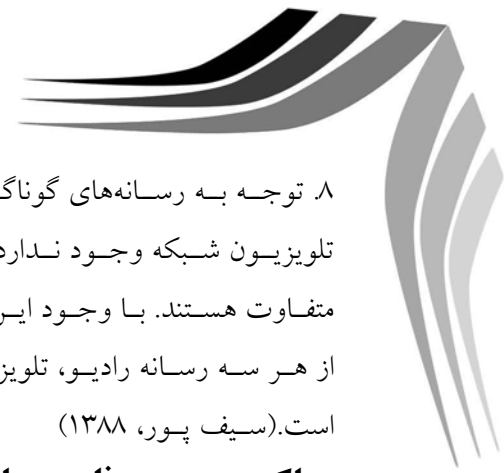
۳. کیفیت حرفه‌ای و فریبنده‌ارایه برنامه‌ها: یکی از نواقص بزرگی که در تلویزیون‌های لس‌آنجلس هست، کیفیت پایین برنامه‌ها و رعایت نکردن ابتدایی‌ترین اصول حرفه‌ای رسانه است. شبکه «بی.بی.سی» با بهره‌گیری از استودیوهای مجهز، دکورهای زیبا و حرفه‌ای، تولید برنامه‌های مستند قوی و گزارش‌های متنوع و نیز تولید برنامه‌های ترکیبی خاص متناسب با ذائقه ایرانی، باعث شده که تلویزیون‌های لس‌آنجلسی و صدای آمریکا را دچار افت مخاطب شود.

۴. رویکرد تعاملی با مخاطب: یکی از رویکردهای اصلی شبکه «بی.بی.سی»، تولید برنامه‌های اجتماعی از متن و بطن جامعه ایران البته با اهداف خاص است، به گونه‌ای که مخاطب ناخودآگاه احساس راحتی و تفاهم با این شبکه می‌کند. ساخت برنامه‌های مستند گزارشی ویژه، مصاحبه با افراد گوناگون از طبقات گوناگون و نیز انتخاب سوژه‌های به روز از مصادیق این شیوه است.

۵. تلاش برای ایجاد نگرش مثبت مخاطب نسبت به دولت بریتانیا: دولت بریتانیا در طول تاریخ، ردپای زشتی از خود در مسائل سیاسی اجتماعی ایران بر جای نهاده است. دخالت در جنبش مشروطه، رویکرد استعماری دوران قاجار، تأثیر مستقیم در بر سر کار آوردن محمد رضا پهلوی، هم‌داستانی با عراق در جریان هشت سال دفاع مقدس، اشغال ایران به همراه متفقین در جریان جنگ جهانی دوم، مخالفت با ملی شدن صنعت نفت، تلاش برای کودتاهای گوناگون، تنها گوشه‌ای از این پرونده سیاه را به نمایش می‌گذارد. از استراتژی‌های مهم شبکه «بی.بی.سی» تلاش برای پاک کردن این لکه‌هاست.

۶. تلاش برای بی‌طرف نشان دادن شبکه: این شبکه، نهایت تلاش خود را می‌کند تا با تولید برنامه‌های گوناگون که در آن صدای هر دو گروه موافق و مخالف شنیده شود، بی‌طرفی خود را برای مخاطب به اثبات برساند؛ نمونه این رویکرد را در هر شب در برنامه‌ای مثل «نوبت شما» می‌بینیم. در این برنامه، هر شب تعدادی تماس تلفنی برقرار می‌شود که تقریباً ۸۰ درصد آنها از مخالفان و ۲۰ درصد آنها از موافقان سیاست‌های ایران اسلامی هستند، همچنین از حدود شش وبلاگ مورد بررسی، یک تا دو وبلاگ موافق و چهار تا پنج وبلاگ مخالف سیاست‌های نظام هستند، لیکن با ترفندهای خاص، بهره‌گیری از مجریان حرفه‌ای و آموزش دیده، تحلیل‌های ظریف، اما جانبدارانه و نیز انتقادهایی هدفمند، تلاش می‌شود تا اهداف پنهان شبکه به خوبی تأمین شود.

۷. استفاده از کارشناسان و مشاوران گوناگون داخلی: برعکس صدای آمریکا که از کارشناسان ثابت و عموماً از مخالفان سرشناس نظام جمهوری اسلامی ایران برای برنامه‌های خود استفاده می‌کنند، شبکه «بی.بی.سی» تلاش می‌کند تا از کارشناسان متنوع و یا حتی از افراد میانه‌رو که به گونه‌ای منصوب به نظام نیز هستند، بهره‌گیری کند. این امر باعث بالا رفتن اعتماد مخاطبان می‌شود که مورد نظر مدیران شبکه فارسی «بی.بی.سی» نیز هست. صادق صبا که به تازگی مدیر این شبکه شده، می‌گوید: ما صدای همه کسانی هستیم که باید صدا داشته باشیم.

۸. توجه به رسانه‌های گوناگون به طور همزمان: برعکس صدای آمریکا که در آن تفاوتی بین رادیو و تلویزیون شبکه وجود ندارد، برنامه‌های تولیدی رادیو «بی.بی.سی» و تلویزیون فارسی «بی.بی.سی» کاملاً متفاوت هستند. با وجود این، «بی.بی.سی» دریافته است که برای اثرگذاری و جذب مخاطبان بیشتر، باید از هر سه رسانه رادیو، تلویزیون و وبسایت استفاده کند که در این راه، هم نهایت تلاش خود را کرده است. (سیف پور، ۱۳۸۸)

عملکرد بی‌بی‌سی فارسی علیه مسئله حجاب

الف - ساختار گزارش بی‌بی‌سی در مورد حجاب

تولیدات رسانه‌ای بی‌بی‌سی درباره حجاب ساختار واضحی دارد. ابتدا به اعتراض برخی از زنان به اجباری شدن در اوایل انقلاب، مخالفت برخی از روحانیون با حجاب اجباری در آن زمان، دهه بعدی را دهه خشونت علیه زنان جلوه می‌دهد و بعد به دیدگاه‌های امروز حکومت درباره حجاب، انعکاس اختلاف بین اصلاح‌طلبان و اصولگرایان درباره حجاب می‌پردازد. سیاست جاری شده را شکست خورده تلقی می‌کند و سپس نظر فعالان حقوق زن موافق را بیان می‌کند و حجاب اجباری را مصداق نقض حقوق بشر معرفی می‌کند. آنگاه اصلاح‌طلبانی که علیه حجاب اجباری موضع نگرفته‌اند را مورد انتقاد می‌دهد و در نهایت هم حجاب را از حیا جدا می‌کند. این ساختار حوادث زیادی را سانسور می‌کند. مثلاً اینکه در اوایل انقلاب زنان سکولار مارکسیست ایران در اعتراض به امپریالیسم روسری به سرکردند. یا اینکه هم مسئولین اول انقلاب و هم اکنون در وجوب حجاب متفق القول اما در شیوه‌ها اختلاف نظر دارند و در بدحجابی موجود یکدیگر را مقصر دانسته و مورد انتقاد قرار می‌دهند. (انقلاب نیوز، ۱۳۹۴)

ب- بررسی موردی عملکرد بی‌بی‌سی در مورد حجاب

۱- زیر سوال بردن حجاب ورزشکاران زن مسلمان

بی‌بی‌سی فارسی در برنامه «نوبت شما» با دستاویز قرار دادن موضوع حذف ناعادلانه تیم ملی فوتبال دختران ایران از المپیک جوانان، موضوع حجاب در ورزش زنان را سوژه خبری خود قرار داده و غیرمستقیم تلاش کرد تا علت حذف تیم ملی دختران ایران را داشتن حجاب القا کند. این گزارش حاکی است، تلویزیون فارسی دولتی انگلیس از ابتدای راه اندازی تاکنون به طرق مختلف سعی در دخالت غیرمستقیم و القاء نظرات خود به عنوان نظر اکثر مردم ایران داشته تا بتواند جامعه ایران را جامعه‌ای معترض نشان دهد و این درحالیست که در اکثر برنامه‌های آن که امکان ابراز نظر مخاطب وجود داشته، مجری برنامه از مخالفت مخاطبان با نظرات بی‌بی‌سی در امان نمانده است. (شیعه نوز، ۱۳۸۹)

۲- پخش مستند درباره برخورد خشن با بدحجابها (چالش حکومت و مردم بر سر حجاب)

بی‌بی‌سی با انتخاب گزینشی از فیلم دستگیری یک دختر متخلف در فروردین ماه سال جاری که با پوشش مردانه در خیابان‌های تهران به موتور سواری و انجام حرکات نمایشی می‌پرداخت، تلاش کرد در یک جنجال رسانه‌ای این فیلم را به برخورد نیروی انتظامی در اجرای طرح امنیت اجتماعی نشان دهد. اعتراضات عمومی جامعه و نمایندگان مجلس از وضعیت پوشش برخی زنان در خیابان‌ها که منجر به اجرای طرح امنیت اجتماعی و برخورد با بدحجابی از سوی نیروی انتظامی گردید سبب شد تا بار دیگر رسانه‌های غربی در تلاشی اقدام به تخریب و سیاه‌نمایی این طرح نمایند. از این رو بی‌بی‌سی پس از

شایعه پراکنی و دروغ سازی در رابطه با طرح مبارزه با بدحجابی و روی آوردن به شاهدان عینی دروغین برای اثبات ادعاهای خود این بار با انتخاب گزینشی از فیلم بازداشت یک دختر متخلف در فروردین ماه سال جاری که با پوشش مردانه در خیابان‌های تهران اقدام به حرکات نمایشی و تک چرخ زدن با موتور سیکلت کرده بود مدعی شد، این تصاویر مربوط به برخورد گشت ارشاد نیروی انتظامی با بدحجاب‌ها در تیرماه می‌باشد و تلاش کرد در یک جنجال رسانه‌ای مأموریت خود را در تبلیغ علیه جمهوری اسلامی ایران به بهترین نحو انجام دهد. (جام نیوز، ۱۳۹۰)

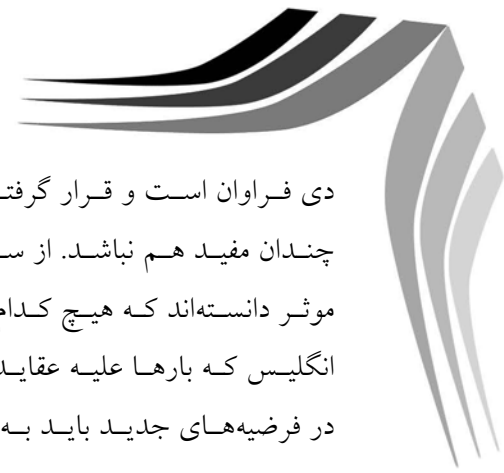
۳- تهیه مستند درباره با تفکیک حیا و حجاب

این گزارش با صدای اذان و نشان دادن آرایش کردن دختری مصری به نام «جهاد» که به تازگی حجاب از سر خود ربوده، آغاز می‌شود. «مهرداد فرهمند» در این گزارش که برای مخاطبین فارسی‌زبان بی‌بی‌سی به‌ویژه زنان و دختران ایرانی تهیه کرده، گفت: جهاد تا دو هفته پیش باحجاب بود. بی‌حجابی او ارتباطی با اعتقادات مذهبی‌اش ندارد و اکنون نیز به اعتقادات اسلامی پایبند است (!)، اما بی‌حجاب شده تا به تناقضی در زندگی‌اش پایان دهد. دختر مصری در این ویدئو ادعا کرد از آنجایی که افراد با حجاب در مصر متانت و حیا ندارند و با وجود داشتن حجاب سر، به خود زینت‌آلات آویزان می‌کردند و شلوارهای تنگ و چسبان می‌پوشیدند، بنابراین شیوه بی‌حجابی را در پیش گرفته تا به گفته خود به این تناقض پایان دهد.

«بی‌بی‌سی فارسی» در این گزارش به مخاطبین خود این‌گونه القا می‌کند که حیا و عفت زنان به محجبه بودن ارتباطی ندارد و زنان بی‌حجاب نیز می‌توانند باحیا باشند. این رسانه انگلیسی حتی پا را فراتر گذاشت و مدعی شد بسیاری از زنان باحجاب نیز باحیا نیستند و دارای فساد اخلاقی هستند. «مهرداد فرهمند» برخلاف اسناد و شواهد تاریخی، در این گزارش مدعی شد که حجاب در بین زنان مصری سابقه چندانی ندارد و تا چند دهه پیش حتی یک زن باحجاب در مصر پیدا نمی‌شد! «بی‌بی‌سی فارسی» در این گزارش از زبان خبرنگاری مصری به‌نام «شریف شوباشی» گفت: «اسلام سیاسی به زور تهدید و سرکوب و تروریست روانی (!) این نوع حجاب را در مصر به وجود آورده، به‌طوری که مردم فکر می‌کنند زنی که بی‌حجاب است شرافت و عفت ندارد» ما می‌خواهیم مفاهیم را اصلاح کنیم و به جای خود بازگردانیم «بی‌بی‌سی فارسی» در این گزارش کوشیده تا به مخاطب خود القا کند که اگر حکومت تو را به داشتن یا برداشتن حجاب مجبور می‌کند، تو باید بر اساس آنچه می‌اندیشی عمل کنی و نه آنچه به تو گفته می‌شود. (افکار نیوز، ۱۳۹۴)

۴- توهین و تحقیر حجاب با عناوین مختلف

"بی‌بی‌سی در یکی از گزارش‌های خود به موضوع حجاب در اسلام توهین کرد و بر پایه اطلاعات غیر علمی در این زمینه ایرانیان را به باد انتقاد گرفت". بی‌بی‌سی در این گزارش با استناد به اطلاعات کاملاً غیرمعتبر و غیرعلمی خبری را منتشر کرد که با واکنش روانشناسان و نورولوژیست‌های مختلفی از سراسر جهان روبرو شد. این خبر با عنوان "نظریه‌ای درباره احتمال ارتباط بیماری ام‌اس با حجاب" بر پایه اطلاعات غیرعلمی می‌نویسد: «حجاب باعث عدم رسیدن نور آفتاب به پوست و در نتیجه کمبود ویتامین دی و در نهایت به ابتلا به "ام‌اس" می‌شود». در حالیکه راه‌های جایگزین برای جذب ویتامین

دی فراوان است و قرار گرفتن در نور آفتاب آن هم در نقاطی مانند ایران که تابش مسقیم‌تری دارد شاید چندان مفید هم نباشد. از سوی دیگر در حالی دانشمندان علل و عوامل گوناگونی را در بروز این بیماری موثر دانسته‌اند که هیچ کدام از آنها هنوز به درستی ثابت نشده است. حال اینکه چگونه رسانه سلطنتی انگلیس که بارها علیه عقاید اسلامی موضع‌گیری کرده این بار بر چه اساسی به این نتیجه رسیده است، در فرضیه‌های جدید باید به دنبال آن بود! پیش از این "رامشاندرن"، دانشمند آمریکایی در تحقیقی که در مورد وضعیت بدن انسان هنگام نماز خواندن، با مجموعه‌ای از پژوهشگران آمریکایی انجام داد، به فعالیت بیشتر مغز انسان و آرامش روحی هنگام نماز آگاه شد. در ادامه این تحقیق آمده است که حجاب نیز به لحاظ روحی، زن را حفظ و اعتماد به نفس او را افزایش می‌دهد. ضمن اینکه او را در برابر انواع مخاطرات اجتماعی حفظ می‌کند. (پایگاه تحلیلی خبری، ۱۳۹۲: ۵۹۸)

۵- ترویج بی‌حجابی از طریق فضای مجازی

"آزادی‌های یواشکی زنان در ایران"، نام یک صفحه فیسبوکی است که به تازگی راه‌اندازی شده و عکس‌های بدون حجاب زنان در ایران را منتشر می‌کند. گرداننده این صفحه در بخش معرفی آن می‌گوید که این صفحه به هیچ گروه سیاسی گرایش ندارد و قصدش ثبت لحظاتی است که در آن، زنان ایرانی با وجود محدودیتی که در پوشش خود دارند، آزادی و رهایی از حصار را تجربه می‌کنند. "این جملات را بی‌بی‌سی فارسی در تمجید از صفحه‌ای در تاریخ ۱۳ اردیبهشت ۹۳ آورد که هدفش چیزی جز تخریب مقدسات و توهین به ارزش‌های اصیل ایرانی نیست. مسیح علی‌نژاد، طراح این صفحه، که خودش دارای مشکلات عدیده اخلاقی است، یک فرد کاملاً سیاسی و معاند با نظام جمهوری اسلامی می‌باشد. این درحالی است که بی‌بی‌سی ادعا می‌کند این صفحه به هیچ گروه سیاسی تعلق ندارد. در راستای پاسخ به این حرکت، عده‌ای با بیان طنز به تمسخر صفحه آزادی یواشکی زنان ایرانی می‌پردازند، که از جمله آن‌ها می‌تواند به صفحه آزادی یواشکی مردان ایرانی اشاره کرد. این صفحه که با استقبال شدید مردم مواجه شده است، با رویکردی طنزگونه مخالفت خود را با صفحه علی‌نژاد بیان می‌کند. از دیگر صفحات حامی حجاب و مخالف با صفحه علی‌نژاد می‌توان به صفحه آزادی حقیقی زنان در ایران که ده‌ها هزار بار مورد پسند قرار گرفته اشاره کرد. این صفحه با بیانی کاملاً جدی و رویکردی انتقادی به حمایت از حجاب و اثبات حقانیت آن در فرهنگ و تمدن اسلامی و ایرانی می‌پردازد. این صفحه چندین بار توانسته تناقضات و دروغ‌های علی‌نژاد و حامیان وی را بر ملا کند. همچنین صفحه آزادی یواشکی در غرب، به انتقاد از حامیان علی‌نژاد می‌پردازد و برخورد آن‌ها مقابل بانوان محجبه در غرب را به چالش می‌کشد. (کارگر آنلاین، ۱۳۹۳)

۶- القای تأثیر منفی حجاب بر سیاست خارجی

بی‌بی‌سی با بیان اینکه حجاب مقامات، محدودیت‌هایی را برای دستگاه سیاست خارجی ایران در ملاقات‌های رسمی بوجود آورده و همواره چالش‌های عدیده‌ای را به همراه داشته است، سعی دارد این امر را عامل واگرا در روابط ایران و سایر کشورها جلوه دهد. در این خصوص مواردی این چنینی را ذکر می‌کند:

بی‌بی‌سی ادعا می‌کند، پس از انقلاب، حجاب مقامات و نمایندگان خارجی، بارها سیاست داخلی و روابط خارجی ایران را تحت تأثیر قرار داده است. آخرین بار حجاب و پوشش ماریچه اسخاکه، نماینده پارلمان اروپا که در ایران با علی لاریجانی، رئیس مجلس دیدار کرد، جنجالبرانگیز شد. این اولین بار نیست که پوشش زنان اتباع خارجی در دیدار با مسئولان جمهوری اسلامی جنجالی شده است. این روند درست چند ماه پس از پیروزی انقلاب در ایران، آغاز شد، زمانی که آیت‌الله خمینی با اورینا فالاجی، روزنامه‌نگار برجسته ایتالیایی، گفت‌وگویی انجام داد.

اورینا فالاجی در سال ۱۳۵۸ گفت‌وگویی تاریخی را در حضور ابوالحسن بنی‌صدر با رهبر انقلاب اسلامی انجام داد. خانم فالاجی در این دیدار از آیت‌الله خمینی درباره حجاب سوال کرد و آقای خمینی در پاسخ گفته بود: "ما یک پوشش خاصی را نمی‌گوییم. برای حدود زنهایی که به سن و سال شما رسیده‌اند هیچ چیزی نیست." فالاجی با شنیدن این پاسخ در حالیکه چادر را از سر خود برمی‌داشت، گفت: "این لطف شماست امام، حالا که به من گفتید، خود را از این کهنه-پارچه قرون وسطایی خلاص می‌کنم."

در دوره ریاست جمهوری محمد خاتمی و حتی پس از آن، همواره جنجال‌هایی بر سر دیدار او با زنان بی‌حجاب راه افتاده است. محمد خاتمی در کنار ریچارد فرای و الگا دیویدسن، به تناوب عکس‌هایی از آقای خاتمی منتشر شده که به عنوان مثال، همراه خبرنگاری خارجی با پوشش "غیراسلامی" است یا هنگام دیدار با ریچارد فرای، ایران‌شناس آمریکایی، زنی بدون حجاب در عکس دیده می‌شود.

یکی دیگر از موارد جنجالبرانگیز، مربوط به زمانی است که سعید جلیلی، دبیر وقت شورای امنیت ملی، مسئول مذاکرات هسته‌ای ایران با گروه ۵+۱ شد. کاترین اشتون، مسئول وقت سیاست خارجی اتحادیه اروپا، در برخی دیدارهای خارج از ایران با آقای جلیلی، لباسی به تن داشت که یقه آن طبق عرف جمهوری اسلامی ایران، باز بود. عکس‌های منتشر شده از خانم اشتون در مطبوعات ایران، با فتوشاب دستکاری شد که این کار با اعتراض سخنگوی او مواجه شد. او در دیدارهای بعدی با مقامات جمهوری اسلامی، لباس‌های پوشیده به تن کرد.

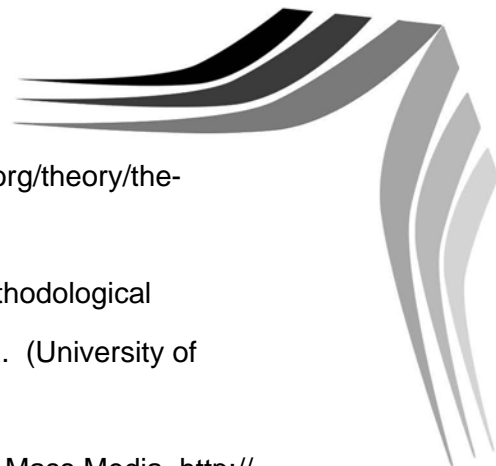
در سال ۱۳۹۲، از اما بئینو، وزیر خارجه ایتالیا، هنگام ورود به ایران، در هواپیما خواسته می‌شود روسری به سر کند؛ اما او امتناع می‌کند. او در پاسخ می‌گوید: "چطور مقامات ایرانی در ضیافت‌های ما به خاطر سرو مشروب حاضر نمی‌شوند، من هم حاضر نیستم تن به این محدودیت بدهم." اصرارها راه به جایی نمی‌برد و بئینو خواستار مکالمه تلفنی با همتای خود محمد جواد ظریف، وزیر خارجه جمهوری اسلامی ایران، می‌شود. آقای ظریف اما نمی‌پذیرد و پیغام می‌دهد "اگر نخواهید حجاب داشته باشید، نمی‌توانیم در تهران از شما پذیرایی کنیم و همه قرارهای شما لغو می‌شود." سرانجام وزیر خارجه ایتالیا، با اکره حاضر به سر کردن روسری می‌شود. (محمدی، ۱۳۹۴)

نتیجه گیری

برپایه مطالب مطرح شده این گونه استنتاج می شود که اخبار تولید شده از طریق بی بی سی فارسی با توجه بر عوامل تأثیر گذار (مالکیت، تأمین نیاز مالی، یافتن منابع، انتقادات، دشمن سازی) که البته سه عامل اول بیشترین تأثیر را در جهت دهی به اخبار ارائه شده از این شبکه دارند، شکل گرفته است. این امر نشان می دهد که بی بی سی مهم ترین رکن دیپلماسی رسانه ای انگلیس و با اهداف خاصی منافع این کشور را پیگیری می کند. امروزه، دولت انگلیس رویکرد خود را از قدرت سخت به قدرت نرم معطوف داشته و در دیپلماسی نوین خود نقش ویژه ای برای دیپلماسی رسانه به ویژه بی بی سی قائل است. این در حالی است که غایت ترین هدف دولت انگلیس براندازی نظام جمهوری اسلامی ایران می باشد و این هدف را بر اساس مشروعیت زدایی (القای ناکارمندی، القای نقض حقوق بشر، تضعیف گفتمان مذهب و...) با محوریت ایجاد اغتشاش در انتخابات ۱۳۸۸ و ایجاد شکاف سیاسی پیگیری کرده است. این رسانه برای تحقق اهدافش تکنیک های متعدد و بعضاً موفق از جمله (اطلاع رسانی غیرمستقیم، پرهیز از رفتار کلیشه ای، ...) را بکار گرفته که این رسانه را از همتایانش جدا می کند. تقویت این رسانه از سه بعد (رادیو، تلویزیون، وب سایت) با هدف سهولت دسترسی در جهت جذب و تعامل با مخاطبان در ایران روز به روز در حالت افزایش است؛ بنابراین مقابله با این رسانه قدرتمند نیازمند آسیب شناسی جدی و تقویت رسانه داخلی در ایران با هدف ارتقای آگاهی مخاطبان در حوزه های فرهنگی، سیاسی، اجتماعی می باشد. درخصوص حجاب این شبکه نیز عملکردهای گسترده ای را در دستور کار خود قرار داده است و سعی نموده از طریق پخش مستند و گزارش در رابطه با اجباری بودن حجاب در ایران، توهین و تحقیر حجاب، القای چهره مخدوش از با حجابان در ایران به ترویج بی حجابی پردازد.

منابع

- ۱- ایرانپور، (۱۵ بهمن ۱۳۹۰)، بی بی سی ایفاگر نقش اصلی سناریوی توطئه دولت انگلیس است، خانه ملت (خبرگزاری مجلس شورای اسلامی)
 - ۲- دادسرشت تهرانی، محمد. (۳/۴/۱۳۹۲)، نقش تلویزیون بی بی سی فارسی در انتخابات ۱۳۸۸ ایران، پایگاه علمی و تحقیقاتی مغناطیس
 - ۳- زابلی زاده، اردشیر. (۱۳۹۰)، بی بی سی فارسی و انتخابات ۸۸ ایران، خبرگزاری فارس
 - ۴- سیف پور، رضا، (۱۳۸۸)، کارکردهای بی.بی.سی فارسی در جنگ نرم علیه ایران، موسسه مطالعات و پژوهشهای سیاسی، پایگاه جامع تاریخ معاصر ایران
 - ۵- سیف زاده، رضا. (۱۱ بهمن ۱۳۸۸)، کارکردهای «بی.بی.سی» فارسی در جنگ نرم علیه ایران، سایت تابناک
 - ۶- غلامی، علی اکبر. (۰۵ مهر ۱۳۹۰)، تحلیلی بر عملیات فریب بی بی سی، مشرق نیوز
 - ۷- کمالی، سیدتقی. (۱۳۸۹)، تأملی بر کارکرد و فعالیت سازمانی بی بی سی، ماهنامه مدیریت ارتباطات، شماره ۵
 - ۸- مجیدی، نوری زاده، (۱۳۹۰). تلویزیون بی بی سی فارسی و بازنمایی تحولات داخلی ایران در سال ۱۳۸۸، مطالعات فرهنگ و ارتباطات، سال ۱۲، شماره ۱۵
 - ۹- محمد خانی ملکوه، محمد. (۱۳۹۰). بررسی ساختار و محتوای برنامه های شبکه تلویزیونی ماهواره ای بی بی سی فارسی، تهران، پژوهشگاه فرهنگ هنر و ارتباطات
 - ۱۰- محمدی، حمیده، (۱۹ خرداد ۱۳۹۴)، سایه حجاب بر سر روابط خارجی ایران، سایت بی بی سی فارسی
 - ۱۱- مرادی، حجت اله. (۱۳۹۲)، جنگ رسانه ای بی.بی.سی علیه جمهوری اسلامی ایران، فصلنامه مطالعات عملیات روانی، سال دهم، شماره ۳۸
 - ۱۲- نوری، حمزه (۱۲ خرداد ۱۳۹۰) بی بی سی بی طرف نیست!، هفته نامه پنجره، شماره ۹۳
 - ۱۳- (۱۶ خرداد ۱۳۹۴)، ساختار گزارش های بی بی سی فارسی درباره حجاب و زنان، انقلاب نیوز
 - ۱۴- (۱۳۸۹/۱/۲۳)، ناکامی BBC در زیر سوال بردن حجاب ورزشکاران زن مسلمان، شیعه نیوز
 - ۱۵- (۱۳۹۰/۴/۷)، مستند بی بی سی در برخورد خشن با بد حجاب ها، جام نیوز
 - ۱۶- (۱۸ اردیبهشت ۱۳۹۴)، بی بی سی: بی حجاب باش و باحیا!، افکار نیوز
 - ۱۷- (۱۳۹۲/۲/۱۳)، بی بی سی به حجاب توهین کرد، پایگاه تحلیلی خبری ۵۹۸
 - ۱۸- (۳۰ شهریور ۱۳۹۳)، بی بی سی عامل جدید فتنه فرهنگی، کارگر آنلاین
- Bias in News construction Herman and Chomski, https://www.academia.edu/6685353/Bias_in_News_construction
- Doherty , Alex .(February 7, 2005), Propaganda And The BBC . <https://zcomm.org/znetarticle/propaganda-and-the-bbc-by-alex-doherty>

- Enoch, Simon. theory: The propaganda model <http://beautifultrouble.org/theory/the-propaganda-model>
- Klaehn , Jeffery .(2009). The Propaganda Model: Theoretical and Methodological Considerations , Westminster Papers in Communication and Culture , . (University of Westminster, London), Vol. 6(2)
- Nefarious Uses and Democratic Possibilities: Propaganda in the U.S. Mass Media, <http://besser.tsoa.nyu.edu/impact/f01/Papers/Redmond/paper.htm>
- Pedro, Jone.(2011). The Propaganda Model in the Early 21st Century International Journal of Communication 5
- Propaganda Model , <http://communicationtheory.org/propaganda-model>
- Rai , Milan .(October 8, 2011). A Note on The Propaganda Model: Chomsky-Herman vs Herman-Chomsky, <https://ceasefiremagazine.co.uk/propaganda-model>
- Sreberny ,Annabelle, Torfeh, Massoumeh .(2013), Persian Service: The BBC and British Interests in Iran, london , I.B.Tauris

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

The supreme leader's views in connection with human rights issues

Author: akram fazli khani

Abstract:

Preservation of human rights and human dignity is the basic topics and reflect in every society and authorities in different countries each one trying to utter of it even in appearance. The supreme leader in his various statements and various ceremony revealed his viewpoint on this important issue and have had heard to world. In this research, ayatollah khamenei's remarks and comments is written about human rights and some violations of it by biggest false claim of human rights namely america.

Keyword: the supreme leader, palestine, human rights, women rights, islamic discourse, west discourse.

